

Odlomak iz knjige

...Danas, svega nekoliko godina nakon globalne finansijske i posljedično ekonomske krize, isprovociranih finansijskim krahom njujorške *Lehman Brothers* banke, u jeku Bregzita i borbe sa njegovim posljedicama, te suočena sa jačanjem konzervativnih, anti-evropskih snaga u jednom broju država članica, Evropska unija se nalazi pred dosad najvećim izazovom. U ovom trenutku, čini se da bi rezultat očekivanog izlaska Ujedinjenog Kraljevstva iz Unije mogao biti dalje jačanje unutrašnje kohezije ili, pak, dalja disolucija, što bi moglo biti pogubno po sam opstanak Evropske unije. *Status quo*, pak, ne djeluje kao iole održivo rješenje. Zato se čini kako bi se organizovani i jedinstveni odgovor Evropske unije na pomenute izazove u značajnoj mjeri morao zasnivati upravo na daljem jačanju mehanizama zaštite i unaprijeđenja unutrašnjeg tržišta, čime bi brojne koristi za države članice i njihove građane od slobode kretanja ljudi, robe, usluga i kapitala postale brojnije i vidljivije. U tom smislu, golim okom je vidljivo da ključni razlog kolebanja Ujedinjenog Kraljevstva u odnosu na prestanak članstva u Evropskoj uniji i nesporno najveći gubitak u tom kontekstu predstavlja upravo izlazak iz unutrašnjeg tržišta, što bjelodano govori u prilog tezi o ključnoj ulozi istog u evropskim integrativnim procesima, tj. velikoj kohezivnoj moći koja ga objektivno karakteriše.

Redovi koji slijede bacaju svjetlo na jedno od najznačajnijih, ali i najkontroverznijih pitanja današnjice na planu primjene prava unutrašnjeg tržišta i unaprijeđenja njegove funkcionalnosti. Riječ je o dilemi da li i u kojoj mjeri pravo unutrašnjeg tržišta – konkretnije, odredbe UFEU kojima se uređuje sloboda kretanja ljudi, robe, usluga i kapitala – mogu predstavljati neposredan i primarni izvor za uređenje međusobnih odnosa privatnih lica (*i.e.* privatno-pravnih subjekata)? Drugim riječima, da li i u kojoj mjeri četiri slobode unutrašnjeg tržišta Evropske unije mogu imati tzv. „horizontarno neposredno (direktno) dejstvo“?

U slučajevima koji će biti predmet analize u daljem tekstu, pretežno tumačeći odredbe UFEU i (ne)usklađenost pojedinih instrumenata privatnog prava sa istima, Sud pravde Evropske unije, institucija koja je najpozvanija da to učini, dijelom je već dao pozitivan odgovor na gore postavljeno pitanje. No, pokazaće se to u daljem tekstu, rješavanju pitanja stepena uticaja temeljnih sloboda unutrašnjeg tržišta na privatnopravne odnose – dileme od nesporne važnosti za dalji razvoj cjelokupnog evropskog privatnog prava - Sud pravde Evropske unije uglavnom pristupa po principu *ad hoc*, postavljajući tako bitno različite standarde kada su pojedine od četiri temeljne slobode u pitanju. Odatle ćemo u ovom radu pokušati da učinimo korak dalje u analizi relevantne sudske prakse i makar dijelom odgonetnemo razloge takvog pristupa, a time i neke od ključnih pravaca daljeg razvoja ovog važnog segmenta prava unutrašnjeg tržišta Evropske unije...